

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 11/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Ladislava Duditša, Libora Duřu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca), Jany Laššákovej, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho a Martina Vernarského o návrhu **prezidentky Slovenskej republiky**, zastúpenej JUDr. Petrom Kubinom, advokátom, Bottova 2A, Bratislava, na začatie konania podľa čl. 125b ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o súlade predmetu referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov doručenej prezidentke Slovenskej republiky 24. augusta 2022, s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 88, čl. 113, čl. 114, čl. 115 ods. 1 a 2 a čl. 117 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej s čl. 115 ods. 1 a 2, čl. 116 ods. 5 a 6 a čl. 117 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, za účasti petičného výboru zastúpeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ako účastníka konania, takto

r o z h o d o l :

Návrh **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade predmetu referenda

1. Ústavnému súdu bol 13. septembra 2022 elektronicky (e-mailom) a 14. septembra 2022 v listinnej podobe (do podateľne ústavného súdu) doručený návrh prezidentky Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľka“) na začatie konania podľa čl. 125b Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Predmetom návrhu je jedna z dvoch referendových otázok, ktoré majú byť vyhlásené v zmysle petície občanov Slovenskej republiky doručenej navrhovateľke 24. augusta 2022.
2. Sporná referendová otázka (ďalej tiež „predmet referenda“) znie: „*Súhlasíte s tým, že vláda Slovenskej republiky má bezodkladne podať demisiu?*“. Navrhovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol tak, že predmet referenda buď je alebo nie je v súlade s ústavnými článkami uvedenými v záhlaví tohto uznesenia.
3. Dôvody, ktoré ju viedli k podaniu návrhu, navrhovateľka rozdelila nasledovne:

I.1. Súlad predmetu referenda s ústavnou úpravou vzťahov vlády Slovenskej republiky a Národnej rady Slovenskej republiky:

4. Navrhovateľka vo svojom návrhu zdôrazňuje, že vzťahy medzi vládou Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) a Národnou radou Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) sú ústavou založené na kreačnej závislosti vlády od národnej rady, ktorej dôveru vláda potrebuje a ktorej strata má za následok odvolanie vlády. Podľa navrhovateľky však predmet referenda v podstate sleduje vyslovenie nedôvery vláde, avšak ústava takúto právomoc zveruje výlučne národnej rade. Sporné by však bolo aj prípadné vykonanie predmetu referenda, pretože by napríklad nebolo zrejmé, či by prezident Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“) mal a bol povinný prijať demisiu vlády.

5. Vzhľadom na vyššie uvedené má navrhovateľka pochybnosti o súlade predmetu referenda s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 88, čl. 113, čl. 114, čl. 115 ods. 1 a 2 a čl. 117 ústavy, ktoré upravujú vzťahy národnej rady a vlády, ako aj postup v prípade, ak vláda nemá dôveru národnej rady.

I.2. Súlad predmetu referenda s úpravou skončenia funkčného obdobia vlády Slovenskej republiky:

6. Navrhovateľka ďalej zdôrazňuje, že ústava taxatívnym spôsobom upravuje skončenie funkčného obdobia vlády (prijatie demisie vlády alebo predsedu vlády prezidentom, podanie demisie vlády po ustanovujúcej schôdzi novozvolenej národnej rady, odvolanie vlády prezidentom na základe nezískania alebo straty dôvery). V tejto súvislosti navrhovateľka poukázala na skutočnosť, že ústava výslovne neupravuje hlasovanie v referende ako jeden zo spôsobov ukončenia funkčného obdobia vlády.

7. V tejto súvislosti potom uviedla, že ústavný súd vo svojom rozhodnutí vo veci sp. zn. PL. ÚS 7/2021 skonštatoval, že bez výslovnej ústavnej úpravy nie je možné prostredníctvom referenda ukončiť funkčné obdobie orgánov verejnej moci.

8. Preto má navrhovateľka pochybnosti o súlade predmetu referenda aj s čl. 115 ods. 1 a 2, čl. 116 ods. 5 a 6 a čl. 117 ústavy, ktoré sa týkajú odvolania a demisie vlády.

I.3. Súlad predmetu referenda s princípmi generality práva a právnej istoty:

9. Vychádzajúc z rozhodnutia ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 7/2021, navrhovateľka uviedla, že referendum je výkonom zákonodarnej (normotvornej) moci a výsledok platného referenda je, čo do svojej právnej sily, ekvivalentný ústavnému zákonu.

10. Podľa navrhovateľky však možno pochybovať o tom, či je sporná referendová otázka v súlade s požiadavkou všeobecnosti právnych noriem, teda s princípom generality práva, pretože ústavou upravené spôsoby skončenia funkčného obdobia vlády mení iba jednorazovo bez toho, aby bolo zavedené všeobecné pravidlo týkajúce sa hlasovania o demisii vlády priamo občanmi Slovenskej republiky.

11. Okrem toho nie je jednoznačne zrejmé, či by sa požiadavka na podanie demisie mala týkať prípadne aj inej ako súčasnej vlády, ak by ešte pred prijatím spornej otázky v referende došlo k zmene vlády. To spochybňuje súlad predmetu referenda s princípom právnej istoty.

12. Princípy generality práva a právnej istoty sú súčasťou čl. 1 ods. 1 ústavy, preto môže byť predmet referenda s týmto ústavným článkom v rozpore.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

13. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o tom, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia národnej rady podľa čl. 95 ods. 1 ústavy, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom (čl. 124, čl. 125b ods. 1 v spojení s čl. 95 ods. 2 ústavy), pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

14. Pri predbežnom prerokovaní ústavný súd zistil, že navrhovateľka podala návrh ako subjekt procesne legitimovaný podľa čl. 95 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 125b ods. 2 ústavy (rovnako podľa § 102 zákona o ústavnom súde). Navrhovateľku v súlade s § 35 ods. 1 druhou vetou zákona o ústavnom súde v konaní zastupuje advokát.

15. Ak ide o splnenie obsahových náležitostí návrhu na začatie konania, navrhovateľka v súlade s ustanovením § 43 a § 104 zákona o ústavnom súde správne ako ďalšieho účastníka konania označila petičný výbor s uvedením mena jeho zástupcu.

16. Z obsahu návrhu na začatie konania ďalej vyplýva, že sú splnené aj požiadavky ustanovené v § 39 v spojení s § 103 zákona o ústavnom súde. Navrhovateľka v návrhu presne označila predmet referenda a jeho právny základ a uviedla dôvody, ktoré ju viedli k pochybnostiam o jeho súlade s konkrétnymi článkami ústavy.

17. Samotné dôvody prípadného nesúladu predmetu referenda uvedené v návrhu považuje ústavný súd za potrebné podrobiť meritórnemu prieskumu.

18. Ústavný súd preto konštatuje, že nezistil žiadne prekážky, pre ktoré by bolo možné návrh pri predbežnom prerokovaní čo i len v časti odmietnuť (§ 56 ods. 2 v spojení s § 55 zákona o ústavnom súde), a preto návrh v súlade s § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky